

**UCHWAŁA NR XXII.132.2016
RADY GMINY DOMASZOWICE**

z dnia 29 grudnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135) Rada Gminy Domaszowice uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2019, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Domaszowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Nowak

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE DOMASZOWICE
NA LATA 2017-2019**

I. WSTĘP

1. Wprowadzenie

Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, narkomania, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dzieci dorastające w dysfunkcyjnych rodzinach nabywają nieprawidłowe wzorce funkcjonowania, co odzwierciedla się negatywnie na jej członkach, a tym samym na całym społeczeństwie. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Domaszowice zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 przedmiotowej ustawy. Na terenie Gminy Domaszowice działa jeden asystent rodziny. Bardzo ważne jest, iż rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Dlatego działania wspierające w utrzymaniu

pełnej rodziny są ze względów społecznych i ekonomicznych szczególnie wskazane z uwagi na obniżenie kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017 - 2019 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

2. Podstawa prawna :

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2013.135 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. 2013., poz.182 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz.U.2005 r. Nr180, poz.1493 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2012 r.,poz.1356 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2012 r., poz.124)
- Ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz.594 z późn.zm.)
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Domaszowice na lata 2016-2022

3. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Domaszowice w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy w Domaszowicach oraz z danych będących w posiadaniu tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Gmina Domaszowice jest gminą wiejską, w której jest dziesięć sołectw: Domaszowice, Gręboszów, Nowa Wieś, Polkowskie, Siemysłów, Strzelce, Wielolęka, Włochy, Woskowice Górne, Zofijówka.

Na terenie Gminy funkcjonują:

- 2 szkoły podstawowe i jedno gimnazjum
- jedno przedszkole w Domaszowicach i jeden oddział przedszkolny w Polkowskiem,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Domaszowicach,
- pięć świetlic wiejskich
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Domaszowicach, hala sportowa w ZGS Domaszowice

Wyżej wymienione podmioty pozwalają dzieciom i młodzieży realizować swoje zainteresowania, a także organizują im czas wolny pomoc w nauce. Realizowane są zajęcia w formie kół zainteresowań, zajęć wychowawczych oraz imprez okolicznościowych i integracyjnych.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaszowicach oraz analiza społeczna Gminy.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabeli Nr 1.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015
------------------	----------	----------

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	242	226
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	135	113
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	24	21
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	11	8
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Domaszowice 0 -17 lat	699	683

Z danych Urzędu Gminy Domaszowice wynika, że na koniec 2014 roku w gminie zamieszkiwało 3665 mieszkańców w tym 1803 kobiet i 1862 mężczyzn, a na koniec 2015 roku liczba ludności gminy wyniosła 3640 w tym kobiet 1796 a mężczyzn 1844 .

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 2

Tabela nr 2

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy OPS Domaszowice	
	2014	2015
Bezrobocie	164	148
Długotrwała lub ciężka choroba	90	84
Ubóstwo	69	51
Niepełnosprawność	61	55
Zdarzenia losowe	11	15
Alkoholizm/ problem alkoholowy	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
Narkomania	0	1

Porównując dane z 2014 i 2015 roku należy zauważyć, iż zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia ośrodka pomocy społecznej z 242 rodzin w 2014 do 226 w roku 2015.

Z powyższych danych wynika, iż oprócz bezrobocia dominującymi problemami rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w ciągu ostatnich dwóch lat były: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, zdarzenia losowe, alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz narkomania.

Pozostając w obszarze problematyki opiekuńczo- wychowawczej należy rozwinąć informacje stanowiące o rodzinach z takimi problemami. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika ponadto, że na koniec 2015 roku na terenie gminy Domaszowice funkcjonowało 5 rodzin zastępczych w tym:

- 3 rodziny spokrewnione
- 1 rodzina zawodowa
- 1 rodzina niezawodowa

Mając na uwadze występujące zagrożenia w rodzinach, wzrost patologii, ubóstwa, nasilenie się agresji i zaniedbań ze strony rodziców, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Domaszowicach zatrudniony jest asystent rodziny. Opieką asystenta rodziny w roku 2015 objętych było 7 rodzin, w których znajduje się 12 dzieci.

II. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Koordynator programu

Koordinatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaszowicach

2. Czas realizacji programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny została zaplanowana na lata 2017-2019. Jest to dokument otwarty, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

3. Odbiorcy programu

Adresatami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubogie, doświadczające przemocy domowej, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małe matki, małe ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi itp.), zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska.
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

4. Cele główne i szczegółowe

Cel główny programu:

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Domaszowice w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

- Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi
- Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- Wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- Utrzymywanie kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi z wyjątkiem przypadków w których sąd zakazał takich kontaktów,
- Udzielanie pomocy rodzinom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- Udzielanie pomocy finansowej rzeczowej,
- Dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach, współfinansowanie wypoczynku letniego,
- Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, pomoc w odrabianiu lekcji,
- Poradnictwo specjalistyczne (m.in. psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, prawne),
- Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych,
- Środowiskowe spotkania rodzin organizowane przez instytucje kościelne, kulturalne i oświatowe,
- Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną,
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze. Do zadań asystenta należeć będzie:

Øopracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

Ø udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;

Ø udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;

Ø udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;

Ø udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;

Ø wspieranie aktywności społecznej rodzin;

Ø motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;

Ø udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

Ø motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

Ø udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

Ø podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

Ø prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

Ø prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

Ø dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny,

Ø sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

Ø współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

Ø współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;

Ø wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

5. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

III. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaszowicach, jednak założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 w Gminie Domaszowice powinny realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty bądź osoby specjalizujące się i mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji programu współpracować powinny :

- Urząd Gminy Domaszowice,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaszowicach,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Gimnazjalno- Szkolny w Domaszowicach,
- Szkoła Podstawowa w Polkowskim,
- Publiczne Przedszkole w Domaszowicach,
- Policja,
- Służba zdrowia,

- Gminna Biblioteka Publiczna w Domaszowicach,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościół

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Źródła finansowania programu:

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 w Domaszowicach są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także środki uzyskane z dotacji unijnych i środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

2. Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu polega na bieżącym analizowaniu oraz corocznym porównywaniu wartości określonych w Tabeli 1 i 2 oraz danych dotyczących przemocy w rodzinie, umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania, czy je wzmożyć, czy też zmodyfikować.

Sprawozdanie z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzone przez OPS w Domaszowicach w terminie do dnia 31 marca każdego roku, które będzie następnie przedkładane Radzie Gminy.

Sporządzane będą również sprawozdania rzeczowo- finansowe z zakresu wspierania rodziny, które będą przekazywane właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego.

W przypadku modyfikacji Programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane.